

Az erdők életközössége
témakör feldolgozásának leírása

I. A témakör feldolgozásának céljai

1. Alapvető adatok

Műveltségi terület: Ember és természet
Tantárgy: Természetismeret
Évfolyam: 5-6.
Tematikai egység: Az erdők életközössége
Órakeret: 12 óra
Osztály: 6. osztály, 30 fő

2. Tantervi háttér → célok és alapelvek

NAT 2012

- természethez fűződő közvetlen és megértő kapcsolat kialakítása
- természeti és épített környezet felelős és fenntartható alakítása
- természettudományos műveltségen alapuló kritikus és konstruktív magatartás
- tanulók cselekvő közreműködőivé váljanak a tanulási folyamatnak

Kerettanterv

- tanulók természet iránti érdeklődésének, megismerés örömeinek fenntartása
- mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzése
- élő és élettelen környezet kölcsönhatásainak, a szervezet és életmód összefüggéseinek megértése
- egyéni tapasztalatszerzésre épülő tudás, tevékenységközpontú módszerek alkalmazása
- közelítől a távoli, az egyeditől az általános felé haladó megismerés
- kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, vizsgálódásoknak (alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése!)

3. A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- **rendszerismeret fejlesztése**
  - rendszerfogalom mélyítése az erdő sokoldalú kapcsolatrendszerének vizsgálatával
- **egészséges életmódra nevelés**
  - természetjárás iránti igény felkeltése
  - természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése
- **környezet-szervezet-életmód összefüggések feltárása**
  - oksági összefüggések feltárása az életközösség élőlényének megismerése során
- **emberi tevékenység hatása**
  - a természetes életközösségre gyakorolt hatások elemzése, az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése
  - aktív természetvédelemre ösztönzés

II. A témakör feldolgozása projektmódszerrel

1. A feldolgozás vázlatos bemutatása

- hat téma kidolgozása csoportmunkában (6 x 5 fős csoportok)
- információgyűjtés, felkészülés a terepi munkára, megfigyelés tervezése
- Vadaspark látogatása, csoportok szerint feladatlap megoldása, produktumhoz anyaggyűjtés
- produktum segítségével kidolgozott témák bemutatása

Óra	Óra témája, módszerek, feladatok
1.	Bevezető óra - Ráhangelődés az erdők életközössége témakörre Milyen erdő képe rajzolódik ki kedvenc mesédből, történetedből vagy filmedből? Rajzold le vagy hozz róla képet! (pl. Százholdas pagony, Szilszakáll és az entek erdeje a Gyűrűk Urában stb.) → <i>Az erdők sokféleségének szemléltetése, a magyarországi erdők általános jellemzői, az erdő, mint életközösség, tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása</i> - Projekt ismertetése, csoportok alakítása
2.	Információgyűjtés: audiovizuális eszközök bevonásával - Filmrészletek megnézése előzetes megfigyelési szempontsor segítségével → <i>az erdő, mint életközösség, szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai</i> - Az erdő hangjainak meg/felismerése → <i>erdei élőlények megismerése</i> - Projektfeladat: témaválasztás 1. Kie a korona? (<i>A lombkoronaszint legjellemzőbb növényei részletesen, és állatai megemlítve</i>) 2. A fák szárnyas albérlői: a madarak (<i>Harkály, bagoly, széncinege külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében</i>) 3. A vadak menedéke?! (<i>A cserjeszint legjellemzőbb növényei részletesen, és állatai megemlítve</i>) 4. Kik rejtőzködnek a cserjék között? (<i>Vaddisznó, gímszarvas, róka külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében</i>) 5. Nézz, a lábad elé! Ott egy kis világ! (<i>A gyepszint legjellemzőbb növényei és állatai; gombák csak említésszerűen</i>) 6. Az erdők különös lakói: a gombák (<i>Gombák szerepe az életközösségben, a táplálkozásban</i>)
3.	Információgyűjtés: óra a könyvtárban - Tanári előadás: <i>Az erdőszintek legjellemzőbb növényei; a növények és a gombák közötti különbségek</i> - Irányított kutakodás: folyóiratok megismerése (Természetbúvár, Természet Világa, Vadászújság stb.), növény-, madár- és gombahatározó használata - csoportmunka: választott témához szakirodalom gyűjtése
4.	Információgyűjtés: óra a könyvtárban - Tanári előadás: <i>az erdő gerinctelen és gerinces állatai</i> - Irányított kutakodás: folyóiratok felhasználása (Természetbúvár, Természet Világa, Vadászújság stb.), növény-, madár- és gombahatározó használata - csoportmunka: témavázlat készítése

5.	<p>Felkészülés a terepi munkára</p> <ul style="list-style-type: none"> - tanári prezentáció: fontos tudnivalók a Vadasparkról (mi a szerepe, milyen élőlényekkel fogunk találkozni stb.) és a természetjárás viselkedési szabályainak közös összegyűjtése - csoportmunka: produktum meghatározása (kötelező magyarázó ábra mellé választható: fotókatalógus, ppt, plakát, képregény, ehető és mérgező gombapárok stb.), megfigyelés, terepi információszerzés tervezése (pl. lista a lefényképezendő állatokról, odú-híradó)
<p>Vadaspark látogatása</p> <ul style="list-style-type: none"> - a buszmegállótól 1,5 km-es gyaloglás az erdön keresztül → Vegyél észre minél több mindent! Figyeld az erdőt! - vadállomány szabályozásáról, vadvédelemről szóló rövid előadás (15 perc) meghallgatása a Vadaspark dolgozójától - csoportokban feladatlap megoldása (mindenki számára ugyanaz, az összes témához kapcsolódó feladatok + erdő szociális szerepéről) - előre megtervezett, témakörhöz kapcsolódó információszerzés végrehajtása - a témához kapcsolódó bármilyen növényi vagy állati eredetű dolog gyűjtése, amit érdemes mikroszkóp alatt is megvizsgálni (pl. toll, falevél, kullancs) 	
6.	<p>Bemutató óra – rögzítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Két csoport produktumának segítségével ismerteti a témáját 5-10 percben (1-2.) - közös osztálymunka: tananyagról füzetben jegyzet készítése - 2 mikroszkópos vizsgálat (pl. bagolytoll, tölgyfalevél) + csoportban végzett munka tanári értékelése
7.	<p>Bemutató óra – rögzítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Két csoport produktumának segítségével ismerteti a témáját 5-10 percben (3-4.) - közös osztálymunka: tananyagról füzetben jegyzet készítése - 2 mikroszkópos vizsgálat + csoportban végzett munka tanári értékelése
8.	<p>Bemutató óra – rögzítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Két csoport produktumának segítségével ismerteti a témáját 5-10 percben (5-6.) - közös osztálymunka: tananyagról füzetben jegyzet készítése - 2 mikroszkópos vizsgálat + csoportban végzett munka tanári értékelése
9.	<p>Rendszerezés</p> <p>Bemutatók képeinek, ábráinak felhasználásával előkerült új fogalmak átisméltése (pl. <i>vésőcsőr, kúszóláb, spóra, barkavirágzat, haraszt, gyöktörzs</i> stb.)</p>
10.	<p>Rendszerezés</p> <p>Bemutatók képeinek, ábráinak felhasználásával <i>táplálkozási láncok</i> készítése</p> <p><i>A kullancsok szerepének meghatározása, általuk terjesztett betegségek, ellenük való védekezés megismerése</i></p>
11.	<p>Összefoglalás</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvíz: Fogalmazz három, szerinted fontos kérdést az állatok feldolgozott témához kapcsolódóan! Adj meg hozzá négy válaszlehetőséget! → kvízkérdések
12.	<p>Ellenőrzés</p> <ul style="list-style-type: none"> - a Vadasparkban kitöltött feladatlapról és a kvízből ismerős kérdések alapján összeállított dolgozat